

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à
Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 627. Honorii Pap. Annus 2. Heraclii Imp. Annus 18.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

ide posteris tradita docent: que cum dubium non sit
scripta est ab eisdem temporis auctore, alterum de duos
bus enim finit mihi facile persuado; vel Antiochum
monachum, quem huius temporis scriptorem in eo ar-
gumento veritatum vidimus, dum feliciter aliorum mona-
chorum tunc à Saracenis occisorum hilorum texuit ad
Ephesum Griben; aut Sophronium, qui (ut dicimus)
paolo post factus est Hierosolymitanus Episcopus, & i-
n eodem tempore clausus interecepit Ecclesiasticos.
Quicquid sit, fuit martyris in tanta caligine roti orbis
Christi gloriosus effulgit, ita patet ab eo praecel-
te gels, scriptis mandata vbiq; vulgate atque recepta
minutore: sed prosequamur, que de ipso in Perside
hoc anno ostendit huius.

Magni quadam Die prouidentia contingit declaratio-
nem suam, ut homo Pele Christi confessor, Crucis
predicator & vindic vocetur in Persidem, con-
pletus agone, atque confundatur martyrum, ve-
niat tamquam in theatro Crucem a glorio nimis vindica-
re, utque eius gloriam predicaret: de qua libi videba-
re Rex impius triumphasse, canderique confundendo
sanguine illustrari, conspicuaque morte reddere, &
postmodum quorū mutaculis, tot fulgoribus decorare,
aut ipse omnes effex fortitudinem confequens: ut ni-
ciplures alio offerefactum esse, cum sancta Crux in
Persidem est delata, quam scroptum Dominianus ad-
debetum quo Persatum Imperium frangeretur, secundum
illam Daudum cura: Ego eas in virga forte, & tamquam
tu fidi confugies.

Tunc enim sic fortis, ita & clausus in ante Crucis potentissima virtus eruitur. Ete-
nem pietatis est declaratum est, Cosiloen inui-
dum sive fateri penitus excedere minime potuisse,
ali poligami Cœus in Persidem est allata; atque cum
tunc est manu, auctor est tanto multe Romanus exer-
cit, qui cordeles fece ducere legiones. Sed iam cer-
tamen ipsum martyris spectemus oculis, quod Aetæ eius
martyrii exhibebit.

Cum iam penitentia in Persidem, datur in custodium, statim
in podam pedas, quod vocat Betasie, que ad sextum lapa-
sum apud Diabathra, in quo Rex veritasat Cœstibum
reveras et frater, in domo Cortalii, qui erat illius testimoni-
i, deinceps fuit acceptus. Et exerce quidem martyrum habuit
non nullus. Cum autem post aliquot dies de consueta relata
ad Cœstibum, ille miso ipso ex Magistratus eum rogauit, quod
namque & citas & quidam eum manuisset, ut patrum recla-
maret religione. Ut vero per quendam respondet interpretem:
cum serva quidem Persica volebat ut amplius, ut qui tam ab
eius tempore non cum religione, cum lingua potius esset insen-
sibilis interrogacione. Respondet ergo: Quoniam (dicunt) ve-
fir durum cultus est manifestum extremum & error davanum:
quoniam quidam non aliquid posuerit, nuper late communauit
timori, & sic nolens, & solebatur eam diligere, illi Deo me de-
dicans, quidam cultus & error, & omnium, que videbant, & mente
percepserunt.

Cai Magistratus: Miller, inquit, non cum, quem vos Christi
fanatici, cuiusque afficer? Quoniam ergo Persica religio
Cœstibum res praedita est. Martyr autem: Quid fuerit
quidam, inquit, a buce crucifixus, ipso quaque affector, sed sua
fatu, & pro nobis ingratis, & qui summi beneficii accepti im-
meruerunt. Eius enim longiorum & eleuentis est hoc vel max-
imum alborum, quod cum est Deus & Salvator omnium, &
quod haec resuunt, non solum propter nos seruit summa-
tum, & de celo descendit, sed etiam pro nobis crucem volens
victus & mortuus, ut nostrum peccatum tolleret, quod ex ma-
lito natali & fraudibus insulatum erau hominibus. Vos autem
miseris praediti, qui stulte illius fraudes in bosternum v-
que dicis sequimus, & Soli sacrificari, & Igni, & Luce, mali-
lam se Christi quidem edidit, si non alterius, dacebentes rati-
onem.

Respondet autem Magistratus: Qui tibi, inquit, cum his
fatu, vobis & supererant? Ecce enim tibi à Rege insig-
natus, & zona armis, & equi, & quiscumque subfuria &
toru[m] auxiliata. Agendum ergo, patrum supererant religio-
ne, ad hanc martyrem: Mili, inquit, o Prae[tor], quae huius sunt vincula

& valde experenda & inviolabila, nonne scilicet, delicate & dantis
& splendor, iam sunt diu avibus contempti, ut quod visum suscep-
perim monachicos, & à fata fæ, quae hinc conceps, pendam.
Huius rei, etiam antiquam loquer, hic venerandu[m] monachorum
habitus, & hic vel paup[er]is certus est nescius. Quoniam ergo ea,
in qua omne studium, omnemque metam curam contulit, & fo-
licitatem, ea mons fabela contemptu, Regis, qui est ad tempus,
& in quem cadit intercessio, induxit promissionem? Ad quem
nam idheret Magistratus, quid dices, reduci ad eum, qui miserat
custodia, et lingua anima significans. Quia de causa ille non leger
indigatur, inbet cum sua statuione vim quoque subdere, & verbis
etiam misere suspicere.

Segmenti autem die, cum rufus Magistratus venisset ad custo-
diam, ea, que impetrata fuerint, caput te ipsa excipi, & misit, ut
per vim prostratum ille athletam abducatur: nunc quoque multas
minas intentans, rebimenter infatu & tumultu se formet &
frenuum illam animam perterritariorum extinximus. Ille vero
mobilis efficiuntur, nihil quod sit possit & abducit anima, & nihil
quod sit indignum illis, que precesserant, pri se ferens, cum illa consue-
ta & incommunata mortis subtilitate: Ne labores, inquit, neque
desfageris domine Prae[tor]. Miseremini, qui sum mei Christifragaria
confirmatus, non perfidus, ut à pietate desficiam. Tui ergo, qua-
cunque vis, à mola abducere.

Hanc Anastasi cum prudentia constanter nulli moderatio
except, aut humantur: sed vinita, more Persicu, virgo celebra-
tur crudeliter. Cum ille autem verberaretur, hoc decantabat Ma-
gistratus: Cum maximus Regis dona & honoribus persuaderi non
sufficeret, ad hoc sis deinceps parat. Sic enim te quotidie verbe-
ram, coniunctam plagi. Ille autem cum eum intercesserat, quod vellet
facere, sube martyri relaxato à vinculis, cum extenuo effet u-
penus, ligni medias intercipi rotas, utique autem curam extrema
prætere viros aliquot robustos, qui & corporum magnitudine &
etatis uigore precesserant. Martyr autem, cum sic tibi premere-
tur usque ad os, magno & excelso animo & plane philo[ph]ibio ro-
lerat. Quod quidem cum vidisset Magistratus, & cognovisse
ex eo magis angere eum patientia & tolerans constantiam: sur-
fus in turbam eum tradidit custodium, ut deo rufum referret
ad Regem.

Cum it autem, cui erat commissa cura carceri, Sellerius esset
religio Christianus, & ideo eorum misericordia, qui pro pietate
laborant, & eo quod e[st] bonum & honestum, & eis, qui relict
e[st] Christianus concedet ingessum: interclusi ingressum sine villa
prohibitione frater monachus, qui cum martyre venerat ec-
cl[esi]astico, confortabat illam sperantem & terram in carcere ha-
bitationem, & quos ex plagijs infernali dolore, & quos ex vincu-
lis & alia malorum persecutio accepserat mollescias. Malit quoque
alii viri pro, cum quibus illius quoque Iesu filii, ad eum in-
redientes, ad speciosos eius prædictos & bona aperi euangetantes
providabant, & vincula desolabantur, & rogabant, ut ab aliis
quis confequerent preces & benedictiones. Cum it autem hec o-
mnino nescire admitteret (ille enim toto semper animo & mente
humana glorie, basius iniquitatis, rane & infidei, & fallaci, & qua-
mib[us] habet firmum ac stabile reficiat occasum) ipsa vinculatu[m]
immunitates, que ex illis exprimuntur, effigient, tamquam maxi-
mum aliquod remedium & salutare ad omnem mortalem & do-
lorem solvendam efficiant.

Non multum tempori intercessit, & rufus veniens ille Ma-
gistratus in custodium, an inflo cederet regis, frustra interrogabat,
aut potius querens occasionem gratificandi animo crude-
lissimo, qui pacem cupiebat sumere. Cum it autem non parum
age tulisset interrogacionem, & magna contentionem & motio-
ne capit id, quod sive discerat, tunc quoque respondisset: Scito
me Christi & pietatis inib[us] praeditum: inde eum rufus quoque
que clausu[m] verberari, sicut primi. Cum vero viri flatus polius,
quoniam virum resistentem verberare, quantum lucis cognoscere ex eo,
quod effet eius anima plane inflexibilis: eo quod in reliquo in custo-
dia, recedit Magistratus, & aliquot intercessu diebus ad eum rever-
titur, variis artis & ratione excoquanti, & manu quidem minu &
promissis, num antem minu & suppliciis cum revocans ad negan-
dam patetem.

Cum autem idem esset Anastasius, & nec hic indutaretur, nec
illud delinqueret, prioribus vinculis & plagiis ei traditus. Dem-
do eum junctus relaxatus à vinculis, ex altera manu suspen-
sus, cum lapis granitani ponderis esset allegatus alteri ex pedibus.

XI.
ALII EPIPHAGIN
TA MAR-
TYRES.

Conuersus Ego si prudenter & sic diuinum duabu horis reliqui-
fet Magistratus, & videretur rebus & formatae minime difformi
martyri, illam quidem venitit; ad Regem autem reuersu, min-
tulabim eis mentem significas, & summam animi fortitudinem,
h[oc] quoque ei consulit, ne amplius periculosa faciat in Anatalia, ne
permittat, ut tanta altitudo & magnitudo Imperij ab eius viri
constantie videatur superata.

Hinc cum omnem item superandi martyri Rex adiecerit, mit-
rit poli decimum quintum dom & cumdum Magistratus, & quod
diam alio ex subdit, ut non solum sanctum, sed multos quoque
adversarios Christianos cum in intermerci. Illi autem cum renegar-
ent carcera, expellant Christianos captivos non paucos, quem
septuaginta, vna cum martyre: cum quibus erant & quoque, qui
cum Anatalia Cesarei ducuntur ad cugitationem: signa
cruce & vincularum fuerant ei ois. Quis enim ediscerit ex
predio Belis, in quo fuerat carcer adiecius, & ad flumen
flauis, eos singulatim diuidentes, & coru collo fucum in-
giungentes, & infernabiliter ante oculos martyris sufficiunt: signa
vnoquoque sumerendo, dicitur: Cor tu sicut vnu ex
hi, violenter tolli de meo, & non potius Regi patere, & priore
conspicere felicitatem? Ille autem, curu hi mentem adhibuerit, &
in calorem oculos sustinuerit, & Deo ingentes offert gratias, quod
iam pro ipso mortem videret esse subeundam: Deinde ad illos
quaque conuersus: Ego, inquit, pro Christianis charitate, arden-
te & rebemus in eum amore expectantes, immemor
minutissim conside, expellans novam aliquam & mendacem
mortem. Quoniam autem hec est ea, quam vos nabi miramini,
ago ibi gratias soli Deo meo & Salvatori Christo, quod forte, que-
ratis uero uacat omni labore & molestia, quoniam quidam paulo post
quaque attulserit natura, me uoluisti emere honoris martyrum.
Cum h[oc] dicatur, & hac ultima verba praecepere esset locutus, aquila
mortis quoque oī consummatum.

XII.
S. ANASTA-
SIO CAPTU-
AMPUTA-
TUR.

Carnifices autem, cum sacrum illud caput amputassent, &
cum eis interficiunt ostenderent, ad Regem deferunt. Sellarius
vero, qui praecedit consulari carceri, cum eis Christianum, &
fatu[m] martyrum honorare corpora, vellit autem fandi rollere reli-
quias, & eas separare ab aliis, ne tantum letere bonum pernici-
tum cum ceteris corporibus prohibire carnifices. Cum flos
autem iofan amicitia suetis vris consummatu, ad quam com-
dem martyrem illorum pueri consequerentur, & illi scrutante,
y peccata corrumpunt carnifices diligenter, & vt corpus flos
lacet in loco separatis depone, non paciunt ement pecuniam.
Deinde in quoque monachu, quā cum martyre excofficerit ē Cesa-
rea, & cum decantate ad finem r[ati]o manefat, eis etiam
sop[er]ficiuntur mentionem, cum & pueris silvam flos, & que-
dam ex iis, qui illis erant, monachis in molera sequentur afflu-
mente, ut martyris corporis per sandiegue componeant, venient (O
quonodo, ē Cesi) laudis uiraudorum tuorum magnitudo-
nem? Jumenti canes alia quidam corpora tota ore evadentes, ab
hoc autem solo se astringentes, & quod non subjecerent amphius
legibus corporis, laniis enim erat palestrinata corona in ma-
nu Dei (vt dominus dixit Ihesus) & diademate regni in manu
Deicie. Cum subfusilis ergo corpus martyri, & mundus in-
terit, quod diebus suis pro ultimi corporis exequis, mundus
illius & ancetas inuoluerit reliquias, ut Sergiu[m] martyris monachus,
quod ad vnum laudem distabat à reo, dicit decimo septimo
quidam anno Imperij Horatij (qui hoc anno abolitur), &
inchoatur decimus octauus iugisimo autem secundo die muni-
fi tamquam, in eam fuit dies, qui vidu dilectissimam martyris.
Quod audis de monachio sancti Sergii martyri, nisi nomine apud
Persis, ne mitem sitquidem lupens pluribus declaratum
est, ob ingentia ab eodem martyre accepta beneficia cum
dem Cothoem ipsum S. Sergium fuisse profectum munieribus,
publicis notis inscriptis ad ipsum esse testatum.
Agit post haec Aucto[r] translationis corporis eundem
Anastasi[m] martyris, facta illa quidem occiso Cothoe,
cum in Perside miraculis cornucauit, ac desideratus (sciri-
pto illi Georgii Pliidze huius temporis luculentu scrip-
toris, qua laudationem eiusdem martyris Anastasiu[m]
ipsum profecuram esse, Suidas tellatur).

XIII.

DE FUGA
COATHO-
EIS.

Nos vero, quae interea post illaram martyri necem mi-
feranda valde Cothoi accidit, hic ex Theophanis
Graecorum Anna ibus refecamus. Vetus à martyre Co-
thoem, iam facile erat superandus ab Imperatore: siquid
dem aduersus eum pro Heracio pugnatius Anatalia
mortiens exsurrexit, quod patet e[st] eu[n]tas. Sane quo-
d[em] sicuti Abel anguis vindictam, expertus ad Deum
clamasse dicitur, ita & Anastasi[m] martyris anguis in Col-
rhoen a Deo vitione quam civilius obtinuisse co-
gnoscitur. Fugiens hinc inde miser inita Cain, tandem i
nilio suo vinculis tenus, diuiniatam omnium pati-
tem coactus est. Sed quomodo ita se habuerit, video-
mus. Natalem cum Domini epig[ra]fe Heraculum Impera-
torem in aedibus Hyrcanis, sine lese[m] demonia, ibique ex-
cūtū refecisse, idem Annales tradunt: occupasse in-
tra loca Cothoem in campetribus ad habens[em]um
erecta (quas villas nos dieimus) idem produnt, quorum
h[ab]et sunt nomina, Rufa, Beibal, in Be-
cham, Beddarach, quae erant loca Damavand, ubi deg-
ebat Cothoem.

Ilic vero Romanorum innēna signa bellica in pra-
lia olim capta trecenta numero Heraculus vindicau-
it, aliquid boni plautus diceris generis ad Perfumam deli-
ctum ibi positus potius est. Et h[ab]et rotis & ipsa tradit[ur] (in-
quit auctor) gratias agnitis Deo, qui per intermissionem
genitricis talis miracula patrat. Quis enim fierat r[ati]o
Cothoem fugere a Roma? Romani principis de palatio sui sp[irit]us
in Damavand, & petere Caphoneum? Celebrat enim in
genitricis actione Heraculum Epiphanius leuita dies
penes Damavand, idem producit Annales. Cothoem
autem no[n] iem dies inde profectus cum coniugis at-
que liberis, itemque pecunias, & cum proprie eternis
tissimis locis Caphoneum Romanorum praelitis celeb-
ramus, noluit locum ingredi: quod a Magia ipsi clime pre-
dictum fuisset, peritum fore, cum Caphoneum acci-
deret: sed ab Seleuciam, locum trans Tigrim equo
mittitissimum, ubi resedit fecundus tanquam loco tutissimo,
reposito ibi theatro.

Dum haec agerentur in Perside, contigit soli obdi-
cionem Chalcodonis, a Sarbara duce Perfarma sua
pacem cum filio Imperatoris Constatinopoli. Camen-
tum in sufficiencia adductus esse Sarbaras apud Cothoem,
quod Romanis confiterit, misse sunt ab eo locis ad
Cardanagam collegam, viuillam interficeret, exercitu
que in Perside reducebat: sed intercepit[ur] iis linea, &
a filio Imperatoris ostenitus Sarbaras, & alii confita
nece altiorum ducum exercitus, factum est, vt omnes
restituerintur in pace cum Romanis in Perside ad propria reme,
Cothoem in eo, quod constitutus erat, pertinere detinet
qui p[ro]cos post dies futurum proditum caput a filio, at
que demum miserando iniet[ur] tu occulas est.

Etenim cum Cothoem Seleucie, ubi degebat, in-
fenterior morbum incidit, & coronate filium sibi
Mardefam ex Syria dilecta contigit natum operari deo.
Quod vbi competit maior natus bluus Syros, cum certi-
maturus ergo de necando parente Cothoem, vita ad hoc
& Romanorum auxilio, cum de omnibus Heraclio
monuisse, quem fore tibi proprium perficere, & tam
captiuos omnes Imperatoris subditos vinculis solvit, ut
patrem infuscet, fugientemque eum. Quem
postquam vinculis Cothoem nexus fuit, patre cau-
tio accepit a morte:

Cum, inquit, Cothoem fugere tentasset, ne valeret, ten-
taret, & valide vimini, ferri compediti coligebat, & circa collum ferri pondera imponebat: & auctor eum in de-
mum tenet[ur] armam, quam recens extollat ut manu[is] in de-
pendent[ur] pecunias p[er]p[ar]tive paron, & aqua tributu, sibi
recubant. Atque enim Syros filius: Comedat surum, quod
casum collegit, propter quod etiam multus fame uirat, non
denuo delectat. Porro misit idem Syros Sarap[er]i ut cum una
iuri imperium & confundendum: & duxit Mardezanum,
quem coronare volebat, filium cum ante ipsius eccl[esi]a, &
reliquis filios eius in confessu ipsius permanenter, & iustificanter
qui int[er]mixti erant, & eum iuriis officiis, penitentiis, atque
confuerent. Denique per quinque dies hoc facta, infra Syrus quod
arcubus interficeret, neque paditum in malis suppliciis ambo
fusum tradidit, h[ab]et Annales de intentu Colossi. Tali p[ro]ces-
sus decebat finis destrutoris Orientalis Orbis Cothoem,

stilisque ex eis expectabat nefarium acq. sic legum Regem, facinque cunctum Romano Imperio subiectum.

Nos alia quidem, quam ista digna supplicia per filium ministeria debebant homini, qui autus fuerat post plures admissa nefanda, etiam in factu ancetrae Domini Contra Hierosolymam manu violenter incepit, inter manus colligere, & in Persidem secum fecit. Deinde omnino ulti omnia perpeti inganum & perfidam Regem, qui vel suu ipse prodidit confessione amplius nos in uero loco, & superius suo loco est demonstratus. Dei beneficio & sancti Sergii martyris intercessione regnum fuerat consequutus. Ita & late iusto Dei consilio decens fuit deoscuri sterni elaciam ac sublimem intercennas pacis conditiones Heraclius supplicis vel audire valentes, viam ilam tantum (per salutis eidem offerebant), si procul abiecta Christiana religio, Peritum Deos coherenter Romani omnes: nampm putauri inferni, vidi Crucem caput duxit, se Deum Christianum pati paterfamilias. Ita quidem libare a suis Peritissimamente Rex, qui uicuos ante dies in sanctissimum munificum Peccatum leuiterat. Pognauit sane, & exim impium tyranum martyr oculos, & captiuata crucifixina. Crux cuicunque dimiliam inquit capient. Enimmodi ille solent Christiane victoriae, ut tunc in omnibus vincat Christus, cum omnia videri possint ab eo superata.

Arnon ei uictoria gloriose: i' impho, immo triumphat. Evidemus deinde, ita & impluit martyris oculus, cum eius venerandum corpus religiosa pompa Christiane transferuntur. T' tam hanc fanctissimam. C' uicu illa primitu' loco redditur, & solito vinclis Pontio. Z' chanae celebi cultu Hierosolymis reveratur. Ego panter & triumphum omnibus Imperatorum innumeris augustoorem Heraclius Imperator. Sed de his finalis paulo fuisse nobis agendum.

Quod vero ad Anatoliam martyris, qui & ordine primi sunt, triumphum pertinet: deiderunt in Actis eius tamquam C. Caesaream facta in Palestinem, vbi primus coniugium pectus pro fide, & arque impios superasse, paterent Ad illa, adhuc extabat liber miraculorum, non qu' sp' perit, fragmento duxerat falso, quod in sequenti Partum contellu' recitatione exceptumque aperte Actione quarta posterioris Nicenae Conciliorum illis: Agdum, & in Cesarea Palastine regionis misericordia & fidei uictoriae. Cum familia cuncta reuertitata a fado vita despatu' reuectamus. Cum familiis cunctis reuertitata appreuequassent, omnibus re' ea fuit declarata & pugnata. Itaque laetitia magna per se omnes, surgentes substatim satis palpitantes invicem, obviam facti sunt in veneranda Diopatra ade, que appellatur Nost' Iulie cum Cruce & populiatio egredi sunt lexi & gaudentes cum gratiarum aduersari reliqui moniti in memoriom sancti efferentes: cum molles quedam ex primaria cunctate familiis, curvomen aere, tenui virtute, quam Graci & petri vocant, longe alienissima, ad implorandum conseruare duxit. Ego reliquias est Persie videntes non quoniam reverenter. O miserans & desperatam feminam! Non audirebas uerba faci Daniela a vocem incipiens eos, qui impudenter & impudicando ore quidam efficiunt: Cessare, inquit, facias longam team a male, & Loba tua ne loquuntur dolens. Quod ergo reliquias, quod glorificat Deus in hanc defensionem, deinceps merito absuta.

Cum facta reliqua in urbem delate fuissent, communis sententia cum martyribus oratione prope Tetraptylum (locu' in eis in media cuncta) confratre deuererunt: quin etiam illius imaginis illa confituerunt. Iam cum esset exequution orationem, sancti martyri in habitu monachic per somnum coram misericordia aliquantum, & lumbis agitos? Ipsi autem respondens: Non, opus domini: neque enim quicquam malo sensi. Postquam hoc dixisset, exasperfacta, furore dolores in se ruererunt, ex quo clamore & genere, aque adeo grante affectu fuit, ut te omni quoniam fati habuerit, qui expedire quiesceret, quem tam satis & relevantius doloris causa, quippe auctor esse posset. Sic enim quatuor dictis in crucifixus subfuerit. Quisnam autem du' ipsos scilicet videlicet sanctum illum adstantem, at-

que ad eam dicentes: Descende ad Terrapylum, sancti q' Anafalij intercessione apud Deum posce, quo sanas. Ip'sa agitor cum surrexisse ex grabbo, in memoriamque blasphemie illa & impia verba, quia contra caput suum dixerat, redirent; convocata liberis suis, ad eos dixit: Tollite me, tollite me, inquit templum sancti Anastasii concedamus, siquidem tam electa form mea cum pericolo, reliquias ex Peride venientes, adorandas, venerandasque, & que Deus faciat, ea non esse communia appellanda. Impositam itaque eam seretro bandarunt.

Cum autem appropinquaret ipsi loco; ipsa eminus confusa Sancti imaginis, cum Lebrym caput exclamare: Hic est, quin somnis vere a me visus instruxit me de malis, que me habent. Deinde sponam in solum profectum, Sanguinem orationibus fidelibus martyrem placans, sanu' firmaque surrexit: & quae paulo ante alieni pedibus indecedat, extremaque patetebatur, m' m' s' sitiani donum vnde cum reliqui, Deum glorificans, martyremque magnificans periret. huicque in Synodo recitatum, cum mox eadem Acta Nicenae ista subiungunt: Petru' & Petrus religiosissimi presbyteri, Vicary Hadriani Papa veteris Romae, dixerunt: ipsa illa imago in presentem dicim Romae in monasterio cum pretioso capite. Ioannes Episcopus Tarentensis dixit: Reete dixerant venerabiles Vicary: nam & in Sicilia multierat, cum dano' rexaretur, Romanu' profecta, ad imaginem sanctissimam supradictam sanata est. huicque de Anatoliam fac' is reliquiae, & veneranda eius imagine Acta Nicenae posteriores Concilii. Ex quibus sat' intelligere potuit, non solum est Peride Cœlarem Palestinem S. Anastasiu' longum duxisse in sui corporis translatione triumphum, sed & ipsam Romanu' sicut, cum illius sacrum translatum est caput & veneranda eius imago, summa g' i' propagatum. Exstant adhuc ibi eadem sacra p'gnora, caput ipsius & ea' tem' sacra imago decentissimo ornata recondita, ut primum tunc translata sunt in monasterium sancti Vincentii ad aquas Saluzias, quod & auctum est etiam Ecclesia nomine S. Anatolii.

Sed iam de Crucis triumpho ex perfido victo, ac neci darto tyranno agamus. Coschis enim filius, Syros dicitur, occiso patre, & potius regno Persarum, non immor eius, quam pepigerat, pacts cum Heraclio Imperatore, eucligio Romanos omnes solvit captiuos, interque eos Zachariam Hierosolymum Antiditem, liberos que ab iustis, singulique sacratissimum veneranda Crucis lignu' illam ip' am quadam & intactum, dixerim nec a Persis quidem vistum, celiuit: etenim teste Suidas (quod diximus) lignacolum, quo clausum erat, fuit inuenientium illam. S' hinc S' u'la verbis in Heraclio: Imp'ro' accepta viu'li' signo obfiguit, quamadmodum accepta fuerant atque permanerant, Hierosolymam prefecti. Modestus Pontificis atque eius clerico munierunt. Hi & sacerdotum incolu'm & in talium agnoverant, & clausi ab eo supplicerunt, & adorabant, & in altum susulerunt. Imperator igitur ea Byzantium misit, que Srgius in Blachernis reposuit, hinc Suidas.

Ex quibus etiam intelligis, Zachariam Pontificem, antequam Hierosolymam venerit, esse defunctum, & qui haec tenus (vt diximus) e' obseruit illam Eccleiam curaret, Modestum in locum eius esse sufficet. Verum, ali' his repugnat, vt Theophanes, & (quod maius est) communis Eccleiaz traditio, habentes scilicet Zachariam excepisse Hierosolymam Hieraculum & sanctam Crucem. Porro primam aduentus Heraclium Constantinopolim, sequenti vero anno Hierosolymam esse profectum, reporta seque illuc sanctissime Crucis lignu', Annales produnt: eo enim glorioius extitit veneranda Crucis triumphus, quo longiori ambitu' est perduetus, accutu' rotundu' ad spectaculum ubique fidelibus cum futilibus atq' lumi' nibus, & ex more hymnos sacros tanta Victoria occidentibus.

Ipsi vero Imperatori Crucis virtute datum, vt longe praecellens, quam quisvis Romanorum Imperatorum de victo' Coschiorum, qui & vinci credi non poterat, diuimparat. Non metuimus ex pompa ducta gloriam tanta triumphi, quamvis nec ista carcer, sed ex iteratis per annos septem vicitur, quantum carcer per annos singulis singulis erant ipsi dece nendit triumphi. Quo-

nam debita fuere illi trophya de liberato vniuerso Orientali Imperio, vindicata pristina libertate, receptis tot ab illis sublatis munitionibus, excepitis ab hereticis Netorianis Ecclesiis, quas Costhoes, Catholicis expulsi, in odium Catholicorum illis tradiderat: uti Edessa inter alia loca saeculum esse Annales produnt. Adeo his, quod spoliis hostilibus fuerit exornandus ille triumphus auctius antiquorum Regum & ciudem Cofibro, ornamenti, quod insuper ex prouinciis debellatis, capti ciuitibus, ditatis & direptis castris, tabellis pictis fuerit pompa triumphi occupata, & exornanda militariibus figuris ab hostibus ablatis, vel Romanis iam ante a Persis in praeliis sepe captis, illo vero postissimum quo vietus est Diabolus sanctissima Crucis ligno, eodemque ligno, cuius virtute omnis hostium fortitudine facta, robustus que solutum effacere possumus.

XXVI. At istuc omnia a scriptoribus praetermissa silentio esse ADVENTUS CONTAN- TINOP.

debet dolumus, cum hæc tantum Annales habent: Populus concurrit, audito audenti Heraclio Imperatori Constantinopolis, smolerabili cancri desiderio in terram obviam illi via cum Patriarcha & Constantino suo Constantio Imperatore filio cum exegesis sunt, portantes ramos olivaceos & lampadas, laudentes cum gratulatione & lachrymis. Accedit autem filius eius, accedit ad patrem, & cum amplectatus eum esset, infuderunt ambas lachrymæ terram: hoc autem populus impello, invocans Deo hymno gratias retulerunt: sicut demum suscepimus Imperatore, vires exultantes ingredi sunt, hocque ex Theop. hanc in Annalibus. Adiutorio hac panca Suidas:

XXVII. Multa cum Laudibus Constantinopolis suscepit eti. In urbem duxi quatuor elephantes, quos in equestribus certaminibus inter se pugnare duxerat. At inter rotas infinitum numerum non medietum uice, orem atulit, quod idem Suidas patens his narrat: Ille Heraclius cum Sergio Patriarcha maximam pecuniam & aurum & argentum & gemmas pretiosas multas, illa omnia submissus. Erant ita refutuimus Ecclesiis illis, à quibus mortuo Heraclio acceperat. Venerum plus Imperator noluit ex his ullum Ecclesiis lentire dampnum: nam idem Suidas paulo superius: Et quia, inquit, de opibus magne Ecclesiæ pecuniam sumperat, constituit, ut è Iesu & ihsu Ecclesiæ & clero annua pecunia penderetur.

XXVIII. Actum præterea ab Heraclio per Theodorum fratrem suum apud nouum Regem Perfum Syroen, habent Annales, ut que hactenus occupata fuerant Peris Imperii Romani prouinciae, Peris, qui in eis essent, recedentes, libere esse finerentur, ut prius. Cœlereat enim Peris plena Syriæ superior & inferior, Palæstina felicit, & qua in ciuitates cileni. Porro de rebus gestis Heraclii in bello Perlico fideli ostendit, quem lequeremur, inuenimus nullum, nisi Theopanem, ex quo ea, que dicta sunt, relata habentur in Annalibus. Scimus ab aliis aliqua nomilla niderem adiici fabulosa, que confutato præterea noster maluimus.

XXIX. Caremus scriptis illis Georgii Pisida, quibus (ut auctor est Suidas) profectus est hislo iam omnem de Heraclio Imperatore ram de bello Perlico, quam etiam de bello Abaico, solata oratione huius temporis auctor magni nominis: qui & his ferme diebus polcherrimis iambibus aduersus Proculum philosophum hæticum scripsi Camen, hinc Muhibi opificium, ad Sergium Constantin. Ep. fc. ad cuius finem pro Heraclio Imperatore, post recentias acceptas de Perlico victorias, ita fundit ad Deum precis:

Miraculorum tu architekte maxima,
Qui lassas summi tuo muto aibis,
Quando opus est, clavis, recludi basitem,
Quoties liber, tenisque id esse commandum:
Non inferas expende praesens tamquam:
Valuit enim mundi micariorum diuinus
Hanc ciuitatem, que tua ei manu aper.
Concede, ut imperium eorum qui à te sumu,
Mundi arbitrus qui subges Perida,
Vel liberant petrum ipsam Perida,
Orbis fruatur ditione, Sol quena obt.
Ostendet terram micarier caliglobos.

Sol nunc dominus huic in omnium.
Nam Peridi qui visus est dominatus soli,
Hunc Imperium omnibus esse conuenit,
Fac ergo sudore laborum ut ipsius
Parilia acris fini loco, eterna & sola.
Timoris auge robor illi domum:
Insignia hinc tua auferet victoria,
Referat secundam ab hostibus victoram,
Igobalio ut igne raflaus barbarus,
hucusque pro Heraclio precesso filius autem ihsu illis
mox subicit:

Fas flare virides forcibus pro rurido
Facundatasi sculara fructibus
Imagines fac patru ut sine opini.
Nam si eos robar tuberis duplex,
Actuores redi carum cupidas
In barbae serucentes expiis.
Intende mentis, quoniam latitare conuent,
Et comprime omnes robar adseriarum
Expanda & sisdem tamuis paci faciat
Superba corda lena magnitudine.
Hoc Patriarcha clamitat, &c.

hactenus ex Georgio Pisida, cum tamquam ex veteri mox pertennes spicas legimus. Sed quod & imagines Imperatorum etiam eorum triumphos commemori exornare, pariterque vexilla victoria ipsos reddire clariores: eadem ex antiquis munimis hic tribuspedata proponimus, rudi licet ut ferre bat scutum) eam Miserere, nimur imagines Heracliorum patrum & illi Imperatorum, & multiplicibus modis Croces triumphales expellas.

At scilicet in Oriente ex acceptis Crucis virtute viciorum Christiana Religio fuit hoc anno mirifice illustrata, in & in Occidentalis Ecclesiæ extrema parte, in Britannia, inquam, ipsa, hoc eodem anno fuit eadem propagata cum Eduimus Rex, abdicata iam idololatria, sedem Christianam professus, hoc ipso anno Paschaliter temporis facto baptizante initiatus est, eiusque exemplo Angelorum infinita proptermodum multitudo Chrestianorum

sunt ibidem amplexata sunt. Quomodo vero ista se habuebat, sediam narrantem andamus, qui haec ait:

Igitur accepit Rex Eduinus cum cunctis gentis suis nobilibus ac plebe perplana fidem & laudacum sancte regenerationis, anno regni sui undecimo, qui est anno Domini incarnationis sexcentesimus vigesimus septimus, ab aduentu vero Anglorum in Britanniam annis circiter centesimus octogesimus. Baptizatus est autem Eboraci die sancto Patrice, pridie Idum Aprilium in Ecclesia S. Petri Apostoli, quam ibidem ipse de ligno, cum ezech xirent, arceo percepitum balum imbuere, crato opere confosior. In qua etiam cunctate fidei doctri*n*a atque Aenei*n*tri suo Paulino fidelis Episcopum donavit. Mox autem ex baptismis conquisitus est, curauit, docente eodem Paulino, maiorem auctoritatem & auctoritatem de lapide fabricare basilicam, in causa iudeo ipsum quod prius fecerat oratione ministraverat. Preparatis ergo fundamentis in gyro posueratis, per quadratum corporis adscendere basilicam. Sed primum ultima parietum effler consummata, Rex ipse impulit in ece occulus, opus idem successori suo Olimbitio perficiendum reliquit.

Paulinus autem ex eo tempore sex annis continuo*n* del, sicut ad finem Imperii Regis illius, ve. bunt Dci, universi fatus ipso, in ea provincia predicatorum: mensebant & baptizabantur, quorumque praeceptorum ad vitam eternam, in quibus erant Osfrida, &

filius filii Regis Eduini, qui ambo ei exuli nati in Querburga filia Cearli Regis Merciorum. Basiliam hunc tempore frequenter & ait libens eum Edelius Regis progenit, Edelimus, & Edelridis filia, & alii filii Balfror, ex quorum primi albaria adhuc capti sunt de his vita, & Eboraci in Ecclesia sepulchrum. Baptizatus & filii filii Osfridi, nec non & ali nobilis & egregios pauci. Tantus autem fuit tunc fusile feruor decessorium laetarii latitanti genti Nordiumbriarum, ut quodam tempore Paulinus veniens cum Rege & Regina in villam regiam, que vocatur Adregin, tripartita diebus ibidem cum eis catechizandi & baptizandi officio deditus moratur: quibus diebus cuncte anime rupique ad reperientem mil alium ageret, quam conueniente*n* de cunctis viculis ac locis plebem Christi subdolus instruere, atque instructam in fluvio Gleni, inserviutus erat, laetare & vernissim ablocte. Hac vilam sequentem Regum deferta, & alia pro illa est substituta, qui vocatur Melumian.

Hoc quidem in provincia Berniciorum: sed & in provincia Deinceps, ubi sepius manere cum Regi solebar, superius in fluvio Sulava, qui vicum iuxta Catacuneprius. Nondum enim oratoria vel baptistister in glo exordio nascens ibi Ecclesia porrecta aedificata. Autem in campo Dono, ubi tunc etiam villa regiarum, fecit basilicam, quam postmodum Pagani, & quibus Eduinus Rex occisus est, cum tota eadem villa occidens, pro quo Reges pollexes fecerit fibi vilium in regno, que vocatur Loidis. Enasit autem ignem aliae, qui lapideum erat, & fernatur adhuc in monasterio trecentiduodecimi Abbatia & prefectori Trumulfus, quod in sua Elmete est.

Tanquam & aeterni (vt fertur) deuotionem Eduinus cernendum veritas habuit, ut etiam Regi Orientalium regnum Carpaldo filio Redualdi perduaderet, reliqui solitum hyperbitiobus, fidem & sacramenta Clusi cum sua provincia suscepere. Et quidem pater Redualdi iamduam in Canio sacramentis Christi fidei imbutus est, sed fructu: nam rediens dominum ab uxore sua, & quibusdam peruersis doctribus seductus est, arce a sinceritate fidei depravatus, habuit posteriora peiora prioribus: ita ut in morte antequam Samas tenetorum, & Christi ferme videtur, & cum quibus anteua feruierat, arce in eodem fano & altare haberet ad sacrificium Christi, & arculam ad victimam coronacionis: quod videlicet fanum Rex eiusdem

provincie Aldulfus (qui nostra etate fuit) vique ad suum tempus perdorasse, & se in pueritia vidisse tellabatur.

Erat autem prefatus Rex Redualdus natu nobilis quamlibet acta ignobilis, filius Tylli, cuius pater fuit Vuffa, a quo Reges Anglorum Orientalium Vuflingas appellantur. Verum Carpaldus non multo post, quam fides accepit, tempore occisus est a vi. o. Genili, nomine Richberto, & exinde tribus annis provincia in ecclesiis versata est, donec accepit regnum eiusdem frater Carpaldi Sibertus vir per omnia doctissimus atque Christianissimus, qui, viuente aibue fratre, cum exortare in Galia, fides sacramenta imbutus est, quorum partem, maximi regule capta, totam suam provinciam facere curavit: cuius in studiis glorioſissime fuit Felix Episcopus, qui de Burgundiam partibus, via ertus & ordinatus est, cum veniret ad Honorum Archipiscopum, eoque indicatus defiderunt suum, missum cum ad predictandum verbum vite profata nationi Anglorum. Nec vota ipsius incassatio eccl^{esi}e, quin potius fructum in ea multipliciter credentium populorum pauis agri & frumenti calor intentus. Siquidem totam ilam provinciam iuxta sui nomen sacra-mentum, a longa iniquitate atque infestatrici liberata, ad fidem & opera iustitiae ac perpetuae felicitatis dona perdixit: acceptaque deinde Episcopatu*m* in cunctis Dumnoch: & cum septendecim annos idem provinciae pontificatus regime pref*er*eret, idem in pace vitam finivit.

Pradicabat autem & Paulinus verbum etiam provincie Lindis, quod illa prima ad meridianam Humberi fluminis ripam, pertingeret regne ad mare: Prefectusque Lindcoline cunctatus, cuius munus erat Bleeca, primum cum domo sua convertit ad Dominum. In qua videlicet ciuitate & Ecclesiasti operu*m* ergo de laude fecit, cuius telo vel longa incurva, vel hispida miana decisa, parietes hacenniaflare videntur, & omnibus annis aliqua mirabile sanitatum in eodem loco solent ad utilitatem eorum, qui fideliter querunt, ostendit. In qua Ecclesia Pandina, transcurte ad Christum inflata, Honorum pro eo consecravit Episcopum, ut in sequentium suo loco dicimus. De hunc fidei provinci narrant ubi presbyter & Abbas quidam res veracissimus, de magisteri Peariani, vocabulo Deda, renuntijs suis quendam seniorem, baptizatum se sispe die media a Paulino Episcopo, praesente Rego Eduano, & multis populi turbam in fluvio Trebentia, iuxta ciuitatem, que lingua Anglorum Tawiflingacefar vocatur: quoniam effigies eiusdem Paulini referre esset solita, quod effigie longa statuta, paululum incurvus, nigro capillo, facie macilenta, naso aduncu*m* pertenuens, venerabilis finalis & terribilis aspectus. Hoc autem fecum in ministerio & lacrimam discomum, verum ritus quendam bram ac nobilium in Christo & in Ecclesia, qui ad nuptias regum tempora permanebat.

Tanta autem eo tempore pax in Britannia, quoquoniam imperium Regis Eduini peruenierat, suffit prohibetur, ut siue quisq*ue* hodie in prospero dicitur) etiam si mulier, yna cum recentato parvulo vellet rotam perambulare insulam a meri ad mare, nolle scilicet, valeret. Tantum quoque Rex idem utilitati sue genti consulit, ut plerisque in locis, vbi fontes lucidas iuxta publicos viarum transitus confexerit, ibi ob refrigerium viantum cretis stipitiis & arcis caueis suspende uobet, neque hoc quicquam nisi ad ynam necessarium contingere pre magnitudine vel timori eius auderet, vel amoris vellet, &c. modo hanc factis, quae copta hoc anno, in reliquos posteriores sunt propagata: reliqua vero interior secundum ordinem temporum describemus. Sic igitur magno Dei beneficio factum est, ut populus, qui a ambulabat in tenebris, videbat lucem magnam, fidem videlicet, lucem veram, que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, similiusque igne diuinis spiritus glacialis orbis hominum corda caleficerent. Sediam ad anni sequentis res gestas veniamus.